

ПРАВИЛА
за условията и реда за достъп
до електропреносната
и електроразпределителните мрежи

Раздел I
Общи положения

Чл. 1. (1) С тези правила се определят условията и редът за достъп до електропреносната и/или електроразпределителните мрежи.

(2) В правилата се определят условията, на които трябва да отговарят лицата, които имат право да сключват сделки при свободно договорени цени съгласно чл. 100, ал. 1 от Закона за енергетиката (ЗЕ) и етапите на отваряне на пазара на електрическа енергия.

Чл. 2. Производителите, общественият доставчик на електрическа енергия, обществените снабдители на електрическа енергия, търговците и привилегированите потребители имат право на достъп до електропреносната и/или електроразпределителната мрежи при условията на тези правила.

Чл. 3. Отварянето на пазара на електрическа енергия по етапи и като дял от общото потребление на електрическа енергия на всички потребители на територията на Република България е както следва:

1. до 30.06.2004 г. – до 18,9 %;
2. от 01.07.2004 г. до 30.06.2005 г. - до 22 %;
3. от 01.07.2005 г. до 30.06.2006 г. – до 25 %;
4. от 01.07.2006 г. до 31.12.2006 г. - до 28 %;
5. от 01.01.2007 г. до 30.06.2007 г. – до 60 %;
6. от 01.07.2007 г. – пълно отваряне.

Чл. 4. При осъществяването на достъпа преносното предприятие и операторът на електроенергийната система, съответно разпределителното предприятие и операторът на електроразпределителната мрежа, са длъжни да не проявяват дискриминация към лицата, имащи право на достъп до електропреносната, съответно до електроразпределителната мрежа.

Чл. 5. Операторът на електроенергийната система поддържа регистри за лицата, сключващи сделки при свободно договорени цени и регистри за сключените между тях договори.

Раздел II
Условия за предоставяне
на достъп до електропреносната,
съответно електроразпределителната мрежа

Чл. 6. Производителите, общественият доставчик на електрическа енергия, обществените снабдители на електрическа енергия, търговците и привилегированите потребители трябва да са изпълнили изискванията на действащите нормативни актове, на техническите правила на мрежите по чл. 83, ал. 1, т. 4-6 от ЗЕ и на Правилата за търговия с електрическа енергия, свързани с присъединяването към електропреносната и електроразпределителната мрежи, с измерването на количеството електрическа енергия и с регистрирането на пазара на балансираща енергия.

Чл. 7 (1) Привилегирован потребител на електрическа енергия е лице, което отговаря на условията по чл. 6, и:

1. има годишно потребление на електрическа енергия през отделните етапи на отваряне на пазара, не по-малко съответно от:

- до 01.07.2004 г. – не по-малко от 100 GWh;
- от 01.07.2004 г. до 30.06.2005 г. - не по-малко от 40 GWh;
- от 01.07.2005 г. до 30.06.2006 г. – не по-малко от 20 GWh;
- от 01.07.2006 г. до 31.12.2006 г. - не по-малко от 9 GWh;
- от 01.01.2007 г. до 30.06.2007 г. – всички небитови потребители;
- от 01.07.2007 г. – всички потребители.

2. няма неизпълнени задължения към обществения доставчик и/или обществените снабдители по договори за покупко-продажба на електрическа енергия.

(2) Годишно потребление е потреблението на електрическа енергия във всички подразделения и обекти на потребителя независимо от тяхното местоположение в страната.

(3) Годишното потребление по ал. 1 е количеството електрическа енергия, която е използвана през предходната календарна година, като се включва и количеството електрическа енергия, произведена от самия потребител за собствени нужди.

(4) Операторът на електроенергийната система, съответно операторът на електроразпределителната мрежа, публикува на интернет-страницата си списък на привилегированите потребители, тяхното седалище и количеството електрическа енергия, използвана от тях през предходната година.

Чл. 8. (1) Търговец на електрическа енергия е лице, на което е издадена лицензия за търговия с електрическа енергия, и което отговаря на условията по чл. 6.

(2) Операторът на електроенергийната система, съответно операторът на електроразпределителната мрежа, публикува на интернет-страницата си списък на търговците, получили достъп до електропреносната, съответно електроразпределителната мрежа.

Чл. 9. (1) През периода на поетапно отваряне на пазара на електрическа енергия Държавната комисия за енергийно регулиране (комисията) определя с решение разполагаемостта и техническите параметри за производство на електрическа енергия от всеки производител, както следва:

1. до 15 юни на съответната календарна година – за втората половина на настоящата година;

2. до 30 ноември на съответната календарна година – за първата половина на следващата календарна година.

(2) Разполагаемостта и техническите параметри за производство на електрическа енергия по ал. 1 се определят въз основа на технико-икономически анализ на разходите за производство на електрическа енергия и предоставянето на разполагаема мощност в съответствие с Наредбата за регулиране на цените на електрическата енергия.

(3) В границите на разполагаемостта и в съответствие с техническите параметри, определени съгласно ал. 1, производителите могат да сключват сделки с привилегировани потребители, търговци на електрическа енергия и други производители при условията на Правилата за търговия с електрическа енергия, или да участват на организиран пазар.

(4) Комисията публикува в бюлетина си и на страницата си в интернет определените по ал. 1 разполагаемост и технически параметри за производство на електрическа енергия.

Раздел III
**Ред за предоставяне на достъп
до електропреносната
и електроразпределителната мрежа**

Чл. 10. Преносът на електрическа енергия се осъществява въз основа на писмен договор, сключен между преносното, съответно разпределителното предприятие и:

1. производител, който продава електрическа енергия при свободно договорени цени;
2. производител, който участва на пазара на балансираща енергия с предложения и заявки за балансиране;
3. производител, който снабдява с електрическа енергия свои клонове, предприятия и обекти, разположени на територията на страната, но не продава електрическа енергия при свободно договорени цени;
4. обществения доставчик.

Чл. 11. (1) Продажбата на електрическа енергия при свободно договорени цени се осъществява въз основа на писмен договор, който могат да сключват помежду си производители, привилегировани потребители и търговци на електрическа енергия след подписването на договор за пренос на електрическа енергия от производителя.

(2) В договора за покупко-продажба на електрическа енергия се включват клаузи за финансово обезпечаване на задълженията на страните по сделката с електрическа енергия.

(3) В договора за покупко-продажба на електрическа енергия, сключен с привилегирован потребител, се уреждат редът и сроковете за известяване на другата страна по договора в случай на предсрочното му прекратяване.

(4) Привилегированите потребители заплащат на преносното, съответно разпределителното предприятие, надбавка върху стойността на активната електрическа енергия в зависимост от използваната и отдадената реактивна електрическа енергия съгласно чл. 7 от Наредбата за регулиране на цените на електрическата енергия.

Чл. 12. (1) За обезпечаване на задълженията си по сделките с електрическа енергия търговецът на електрическа енергия поддържа в специална сметка сума в размер на 1/12 част от годишния си оборот от търговия с електрическа енергия, но не по-малко от 150 000 лв.

(2) През първата година на лицензионната дейност размерът на обезпечението се определя съобразно прогнозната стойност на годишния оборот от търговия с електрическа енергия съгласно представения на комисията бизнесплан. През следващите години на лицензионната дейност обезпечението се определя съгласно ал. 1 в размера на по-голямата получена сума съобразно оборота през предходната или текущата година.

(3) Търговецът на електрическа енергия представя на комисията писмено потвърждение от банката, в която е открита специалната сметка по ал. 1, в която банката се задължава при поискване да предоставя информация на комисията относно оборотите и салдото по специалната сметка. Разходите за тези информационни услуги са за сметка на лицензианта.

(4) Непредставянето на потвърждение или отказът за предоставяне на информация по ал. 3 се счита за липса на обезпечение.

(5) Сумата по специалната сметка може да бъде използвана от търговеца само за изпълнение на задълженията му по договорите за покупко-продажба на електрическа енергия. В случай на усвояване на суми по финансовото обезпечение търговецът в срок от 3 (три) банкови дни възстановява сумата по специалната сметка до определения размер на обезпечението.

(6) Комисията може по искане на търговеца да приеме като финансово обезпечение неотменима банкова гаранция или друго обезпечение на същата стойност, при същите условия и с идентична ликвидност.

Чл. 13. (1) Лицата по чл. 2, имащи право на достъп, подават писмено заявление до преносното и/или разпределителното предприятие за проверка на изпълнение на условията за предоставяне на достъп до електропреносната и/или електроразпределителната мрежи по раздел II.

(2) Производителите, общественият доставчик, обществените снабдители и търговците на електрическа енергия прилагат към заявлението копие от лицензия за съответната дейност съгласно ЗЕ.

(3) Потребителите на електрическа енергия прилагат към заявлението доказателства за:

1. годишното потребление на електрическа енергия през предходната календарна година;

2. изпълнението на задълженията си към момента на подаване на заявлението към обществения доставчик и/или обществените снабдители по договори за покупко-продажба на електрическа енергия.

Чл. 14. (1) Преносното, съответно разпределителното предприятие, разглежда подаденото заявление и приложенията към него в 7-дневен срок.

(2) Ако се установи, че заявителят не е представил необходимите документи съгласно изискванията на тези правила и/или ако преносното, съответно разпределителното предприятие, прецени, че е необходимо заявителят да представи данни и документи, доказващи изпълнението на условията по чл. 6 (наличие на съоръжения, отговарящи на техническите норми и изисквания за безопасна работа, разрешения за ползване на съоръжения, наличие на средства за търговско измерване, на средства за обмен на информация и др.), на заявителя се изпраща писмено съобщение да представи необходимите данни и документи в 7-дневен срок.

(3) В случай, че необходимите данни и документи не бъдат представени от заявителя в срока по ал. 2, преносното, съответно разпределителното предприятие, не разглежда подаденото заявление.

Чл. 15. (1) Преносното, съответно разпределителното предприятие, отговаря писмено на всяко заявление в 14-дневен срок от подаването на заявлението с всички необходими документи, съответно от представянето на допълнително необходимите данни и документи.

(2) Непроизнасянето на преносното, съответно разпределителното предприятие, в срока по ал. 1 се счита за отказ за предоставяне на достъп до електропреносната и/или електроразпределителната мрежи.

Чл. 16. (1) Преносното, съответно разпределителното предприятие, може да откаже достъп в случай, че:

1. предоставянето на достъп би довело до нарушаване на техническите условия и сигурността на мрежите или до влошаване на условията за снабдяване на други потребители;

2. заявителят не отговаря на условията по чл. 6;

3. потребителят не отговаря на условията, посочени в чл. 7.

(2) Преносното, съответно разпределителното предприятие, може да откаже сключването на договор за пренос с производители, които снабдяват с електрическа енергия свои клонове, предприятия и обекти, разположени на територията на страната, когато:

1. преносните възможности на мрежите са недостатъчни или
2. се нарушава надеждната работа на електроенергийната система и/или сигурността на снабдяването, или
3. не съществуват технически условия за измерване на консумираните количества електрическа енергия от собствено производство отделно от количествата, доставяни от други източници.

(3) Отказът на преносното, съответно разпределителното предприятие, за предоставяне на достъп е мотивиран.

(4) В случаите на отказ по чл. 16, ал. 1, т. 1 и ал. 2 операторът на електроенергийната система, съответно операторът на електроразпределителната мрежа, е длъжен да предоставя информация относно мерките, които са необходими за укрепване на електропреносната, съответно електроразпределителната мрежа.

(5) Операторът на електроенергийната система е длъжен предварително да публикува в интернет-страницата си определената по чл. 114 от Правилата за управление на електроенергийната система стойност на пропускателната способност на електропреносната мрежа.

Чл. 17. Срещу отказа на преносното, съответно разпределителното предприятие, за предоставяне на достъп може да бъде подадена жалба по реда на чл. 22 от ЗЕ.

Чл. 18. Преминаването от търговия при регулирани цени към търговия при свободно договорени цени и обратно се извършва по реда и при условията, предвидени в Правилата за търговия с електрическа енергия.

Раздел IV Контрол

Чл. 19. (1) Комисията осъществява контрол относно:

1. спазването на условията и реда за предоставяне на достъп до електропреносната и/или електроразпределителните мрежи;
2. отказ за достъп до електропреносната и/или електроразпределителните мрежи;
3. прилагането на цените за пренос на електрическа енергия през преносната и разпределителната мрежи.

(2) Комисията има право да изисква и да получава от електропреносното и електроразпределителните предприятия информация относно:

1. сключените договори за пренос на електрическа енергия и тяхното изпълнение;
2. друга информация и документи, необходими за изпълнението на функциите ѝ по тези правила.

(3) При констатиране на нарушения по ал. 1 и 2 комисията има право да даде задължителни предписания и да наложи административно наказание по реда на ЗЕ.

Чл. 20. Всички спорове, възникнали във връзка с прилагането на разпоредбите на тези правила, се отнасят за решаване от комисията по реда на ЗЕ.

Раздел V Други разпоредби

Чл. 21. Достъпът до електропреносната, съответно до електроразпределителните мрежи, се осъществява в съответствие с разпоредбите на ЗЕ и при спазване на Правилата за търговия с електрическа енергия, Правилата за управление на електроенергийната система, Правилата за управление на електроразпределителните мрежи и Правилата за измерване на количеството електрическа енергия.

Чл. 22. Председателят на комисията, съгласувано с преносното и разпределителните предприятия, производителите, привилегированите потребители и търговците на електрическа енергия, обществения доставчик и обществените снабдители, организира изготвянето на предложения за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия и техническите правила на мрежите, и внасянето им за приемане в комисията.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. До преобразуването на “Национална електрическа компания” ЕАД съгласно § 15, съответно на електроразпределителните дружества съгласно § 17 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗЕ, разпоредбите на чл. 13 - чл. 17 не се прилагат за обществения доставчик на електрическа енергия, обществените снабдители на електрическа енергия и производителите, които продават електрическа енергия само по регулирани цени.

§2. Тези правила са изготвени на основание чл. 24, ал. 2 от Закона за енергетиката и са приети от Държавната комисия за енергийно регулиране на основание чл. 21, т. 9 от Закона за енергетиката с решение № П-2/04.06.2004 г., т. 1.